

ת"פ 48036/03/16 - מדינת ישראל נגד בן סולטן

בתי המשפט
בבית המשפט המחוזי
בירושלים
בפני: כב' השופט אלכסנדר רון

ת"פ 48036-03-16
תאריך: ד' אדר תשע"ז, 02 מרץ 2017

המאשימה

בעניין: מדינת ישראל

נגד

בן סולטן

הנאשם

נוכחים:

ב"כ המאשימה - עו"ד שי עציון
הנאשם וב"כ עו"ד רועי פוליטי

הכרעת דין

1. כללי

הכרעת דין בכתב אישום המייחס לנאשם חבלה בכוונה מחמירה, עבירה לפי סעיף 329(א)(1) לחוק

העונשין.

2. כתב האישום

לא נמצא טעם להביא את כל האמור בכתב האישום ואתן בשלב זה ביטוי אך לעיקריו.

א. שלביו הראשונים של האירוע, במחלוקת כספית בין אחי הנאשם, א', לבין מיכאל אוחנה

[להלן - "המתלונן"; למרות שכמפורט להלן, בסופו של דבר, לא התייצב בבית המשפט

כמתלונן עד ליום בו הורה בית המשפט על הגשת הודעותיו לפי סעיף 10א לפקודת הראיות].

ברקע למחלוקת, ככל הנראה, סכסוך בדבר כסף שאמור היה המתלונן לקבלו על רקע

עסקאות סמים. בסוף השלב הראשון של האירוע, סמוך לביתם של הנאשם ואחיו, קיבל או

לקח המתלונן את המכשיר הנייד של א' כעירבון לתשלום שלדעתו הגיע לו בסך של 600 ₪.

ב. לכשנכנס הנאשם לתמונת המחלוקת, נוצר קשר בינו לבין המתלונן ושני אלה קבעו להיפגש

בשעת לילה שסוכמה בנקודה מוסכמת בירושלים. אין חולקין שמטרתה העיקרית של הפגישה, מנקודת מבטו של הנאשם היתה, לחלץ את המכשיר הנייד של אחיו שנטל המתלונן. הנאשם ואחיו נסעו במכונית אימם לירושלים ובתוך כך אציין כבר בשלב זה, שלדברים שנאמרו ביניהם במהלך הנסיעה נועד משקל בהמשך הדיון ואתייחס לכך בנפרד.

ג. מלכתחילה סוכם בין הנאשם לבין המתלונן שייפגשו שניהם בלי מלווים, ולפיכך דאג הנאשם שאחיו יירד מהמכונית מעט קודם לכן ויסתתר. החשובה שבעובדות הרלוונטיות היא, שקודם שיצא מביתו, נטל הנאשם עמו סכין. בד בבד, מוסכמת העובדה שלא לקח איתו הנאשם ₪600, הוא הסכום שציפה המתלונן לקבל כדי לשחרר את המכשיר של אחיו.

ד. לכשהגיע הנאשם לנקודת המפגש נכנס המתלונן למכונית וישב לצידו. ככל הנראה, תחילת המפגש היתה באווירה שקטה יחסית ואולם בשלב מסוים, כמתואר בפרט מסעיפים 8 ו-9 ואילך לפרק העובדות של כתב האישום, הוציא הנאשם מכיסו סכין ודקר באמצעותה את המתלונן.

ה. על פי סעיף 11 לכתב האישום, לאחר שהבין שהתלהטו הרוחות, הגיע אחי הנאשם, א', אל הרכב, פתח את הדלת שלצד המתלונן והצטרף לאירוע תוך שדקר את המתלונן ברגליו עם המספרים שהביא עמו. מעט לאחר מכן עבר א' למושב האחורי של הרכב והמשיך לדקור את המתלונן באמצעות מספרים שהביא עמו. ואך מטעמי בהירות יודגש שבכל הקשור להליך זה, מעמדו של א' - עד; עניינו מתברר במסגרת אחרת.

ו. זמן לא רב לאחר מכן, לאחר שהתוודעו שכנים/עוברים ושבים למתרחש, הוזעקה המשטרה והגיעה לזירה.

ז. בסך הכל נדקר הנאשם בשמונה מקומות, אחת הדקירות אף היתה בחזהו סמוך לצד שמאל. המתלונן הובהל לבית החולים שערי צדק ואף אושפז למספר ימים. וכאמור בפתיח דלעיל, לכשזומן לדוכן העדים, סכר את פיו עד שלא היתה לבאת כוחה של המאשימה אלא לבקש את הגשת הודעותיו. הנאשם עצמו נפצע קלות בלבד - שריטות בכף ידו.

3. גרסת הנאשם

הנאשם מודה בעיקר המעשים המיוחסים לו ולמעלה מן הצורך אביא את דבריו מתשובתו שהוגשה בכתב ולפיהם: "הנאשם והמתלונן ניהלו שיחה בת כחמש דקות בתוך הרכב, ומשהתברר למתלונן שהנאשם לא מתכוון לשלם את חובו של הקטין, הוציא המתלונן סכין מכיסו, ניסה לתקוף באמצעותה את הנאשם, ובין השניים פרץ מאבק. במהלך המאבק בין המתלונן לנאשם, דקר הנאשם את המתלונן כמתואר בכתב האישום, בעוד המתלונן מנסה לדקור בסכינו את הנאשם".

4. המחלוקת בין הצדדים

בנסיבות האמורות, המחלוקת שבין הצדדים - משפטית בעיקרה, והיא נוגעת לשאלת הגדרת העבירה בה יש להרשיע את הנאשם. וכלשון באת כח המאשימה בפתיח לסיכומיה - יריעת המחלוקת מצומצמת והיא נוגעת בסופו של דבר לסוגיית הכוונה המיוחדת. בהמשך לאמור, נדרש בית המשפט להגדיר את מסגרת המחלוקת המשפטית, וכדלקמן:

א. לדעת המאשימה מגבשות העובדות, אלה שפורטו ורכיבים נוספים אליהם אתייחס בהמשך, עבירה לפי סעיף 329(א)(1) לחוק העונשין הקובע כדלקמן:

העושה אחת מאלה בכוונה להטיל באדם נכות או מום או לגרום לו חבלה חמורה או... דינו - מאסר 20 שנים: (1) פוצע אדם או גורם לו חבלה חמורה, שלא כדין.

במוקד הדין - התיבות "בכוונה להטיל באדם..." וזאת, בפרט, על רקע הפסיקה לפיה נדרשת התביעה להוכחה מוקפדת של הכוונה האמורה. בנסיבותיו של הליך זה, הושם הדגש על ידי התביעה על התכנון המקדים ממנו ניתן, על פי הנטען, לדעת התביעה, ללמוד על כוונה זו.

ב. ולדעת ב"כ הנכבד של הנאשם, הגם שמודע הוא היטב לעבירה שביצע מרשו, ואף הבין שבנסיבות אלה יתקשה לטעון להגנה עצמית ממשית, ולו רק בשל חוסר המידתיות, הנלמד על פניו, מההבדל התהומי בין היקף פגיעותיו המינורי, לבין נזקו של המתלונן, חל על העבירה הצירוף של סעיפים 333 ו-335(א)(1) לחוק העונשין: חבלה חמורה בנסיבות מחמירות:-

החובל בחברו חבלה חמורה שלא כדין, דינו - מאסר שלוש שנים" (333); "נעברה עבירה לפי סעיפים 333 או 334 - כשהעבריין נושא נשק חם או קר, דינו כפל העונש הקבוע לעבירה" (335 (א) (1) .

ג. בבסיס הדיון - הוכחת הכוונה המיוחדת הנדרשת להרשעה לדעת המאשימה, וכפתיח לדיון אתן ביטוי לכך, ששאלת קיומה של הכוונה המיוחדת עולה מעת לעת בבתי המשפט, ולגישה מוקפדת בשאלת קיומה של כוונה מיוחדת יש אחיזה איתנה בפסיקה:

"...המחלוקת העיקרית בין הצדדים נוגעת ליסוד הנפשי שנלווה למעשי הנאשם. התביעה טוענת כי הנאשם התכוון להטיל במתלוננת נכות או מום או לגרום לה לחבלה חמורה ועל כן יש להרשיעו בעבירות של חבלה בכוונה מחמירה, לפי סעיף 329(א)(1) לחוק העונשין וההגנה טוענת כי לא היתה לנאשם כוונה מיוחדת שכזו.... היסוד הנפשי הדרוש להרשעה בעבירה האמורה הינו כוונה מיוחדת.... אני מאמין לנאשם שהוא לא התכוון לגרום למתלוננת נכות או מום או חבלה חמורה... הוא פעל מתוך פזיזות כלפי אפשרות גרימת החבלה החמורה למתלוננת... ההבדל בין העבירה לפי סעיף 329 לחוק העונשין, שיוחסה לנאשם בכתב האישום, לעבירה בה מצאתי שיש להרשיע את הנאשם, נעוץ בעיקר בכוונה שנלוותה למעשה. [ת"פ (ב"ש) 25602-05-14 מדינת ישראל נ' פלוני, 30.11.2015]."

5. דיון והכרעה

אקדים אחרית לראשית, תוך שאקבע, שכחוט השערה בין הרשעת הנאשם בעבירה כפי טענות המאשימה לבין זו בה נקט הסניגור: יושב הנאשם על קו התפר בין שתי התפיסות, ולכל היותר יעמוד לזכותו הכלל, שבמצבים כגון דא, תטה הכף לטובתו. זו המסקנה מהדיון הראייתי הכולל, ועל יסוד משקלו המצטבר של כל האמור להלן.

א. משקל רב הושם על ידי התביעה על עובדה שאינה במחלוקת, והיא כי הצטייד הנאשם עוד

בביתו בסקין.

ב. משקל ניכר נוסף שמה התביעה על עדות אחיו הקטן של הנאשם ובפרט על הראשונה שבהודעותיו, ממנה ביקשה התביעה ללמוד על קיומן של ראיות לאותו תכונן מוקדם. הודעתו הראשונה אשר לנסיבות גבייתה אדרש בהמשך, כוללת אמירות מצד א' כדלקמן: **"הוא הזהיר אותי ואמר לי תתכונן. יכול להיות שיהיה משהו"** [ת/9 שורה 50]. בהמשך, בתשובה לשאלה השיב א' כדלקמן: **"בן שאל אותי אם יש לי את האומץ לדקור את מיכאל ואני אמרתי לו שכן"** [שם, שורה 54]. בהמשך אף אמר - **"כן. תכננו את זה"** [שם, שורה 56; ובדברים דומים בשורה 83]. משקל ניתן גם לעדות א' ביחס לדברים ששמע מאחיו **"מה נראה לך שאח שלך פראייר? הוא אמר לי במילים האלה שהוא יטפל בו"** [שם, שורה 67].

ג. ואולם, קודם שאמשיך נדרש בית המשפט לקביעה שגם ביחס להוכחת היסוד הנפשי בדבר כוונה מיוחדת תקף הכלל לפיו מחויבת התביעה בהוכחת עמדתה ברמת וודאות שמעבר לתחום הספק הסביר. לשון אחר: גם אם ייתכן שיש טעם בטענות המאשימה, ולטעמי, כך אכן המצב, די בכך שאין תמונת המצב חד משמעית כדי להוביל למסקנה, שקיומה של כוונה מיוחדת, גם אם ייתכן שאכן היתה כזאת, אין לראותו כמוכח ברמת הוודאות הנדרשת.

ד. דברי האח בהודעתו - טעונים זהירות, ומקבל אני במישור זה את עיקר טענות ההגנה. על הפרק דברים שאמר קטין שייתכן ומעולם לא נחקר במשטרה קודם לכן, בנסיבות סוערות ביותר, וזאת, לא ביחס לאירועים מוחלטים שראה אלא ביחס למה שזכור היה לו אשר לדברים שאמר לו אחיו, הנאשם, בנסיעה שהתרחשה, כאמור, גם היא, באשמורת הלילה, וזאת עוד קודם שהתרחשו שלביו הקריטיים של האירוע שייתכן והשליכו לאחור על כל שזכר האח ביחס למה שאמר לו אחיו במהלך הנסיעה הסוערת, במתח שלפני הפגישה, עוד קודם לכן. בית המשפט אף צפה בחקירה, והאמור לעיל מתיישב עם מטען הרגשות שהיה חלקו של א' במועד בו נחקר, ובנסיבות כאמור. לשון אחר: טעונים דבריו זהירות, ולא כלאחר יד ניתן לראות בהם ראייה ממשית שניתן לבסס עליה את המסקנה לקיומה של כוונה מיוחדת וזאת מעבר לכל ספק סביר.

ה. הנאשם, נטל, כאמור, סכין מביתו. ואולם, אף התביעה אינה חולקת, שעל עובדה זו, כשהיא לבדה, לא ניתן לבסס את המסקנה אליה היא חותרת. הרי תכלית הפגישה היתה לחלץ את הפלאפון, ולא דווקא לחיסול חשבונות. ובשלב זה, דומני, על בית המשפט לתת ביטוי להערכה הסבירה, שאכן התכונן הנאשם לאפשרות שיתדרדר האירוע, נערך לכך, אך לא תכנן תכנון מוקדם ומוקפד של מהלך שנועד על ידו, 'בכוונת מכוון' להוביל לתוצאה הסופית. חשיבות רבה יש בעיני, לעובדה, שתחילת המפגש במכונית, ככל שעולה מהראיות, לא היתה אלימה. רק כעבור דקות אחדות החל האירוע מתדרדר, ומתיישב הדבר אם האפשרות שבשלב מסוים הוציא המתלונן סכין מכיסו, נושא אליו אדרש בהמשך. הסביר בעיניי הוא, שנערך הנאשם לכל האפשרויות, כיעקב שהיה בדרך לפגוש את עשו, והתכונן "לדורון, תפילה ומלחמה" [בראשית ל"ב]. ולפיכך, כל עוד לא יצא האירוע מכלל שליטה, גם לא יצאה הסכין מכיסו. יש בכך כדי לעורר ספק בדבר קיומה של הכוונה המיוחדת.

ו. לא בכדי ביקשה בטיעוניה באת כוח המאשימה להוביל לקונסטרוקציה של "תכנון על תנאי". עם זאת, ספק בעיניי עד כמה מתיישבת קונסטרוקציה זו עם דרישות הפסיקה להוכחת אותה כוונה מיוחדת הנדרשת להרשעה בסעיף 329 לחוק. וגם העובדה שנטל הנאשם סכין אינה מתיישבת בהכרח עם עמדת המאשימה, ובד בבד אזכיר בנקודה זאת, שגם לשיטת המאשימה המתבססת רבות על ת/9 ועל דברים שאכן אמר א' באותה הודעה ראשונה שנגבתה ממנו, כבר אז אמר שהזהירו אחיו שהתכונן, כי: "**...יכול להיות שיהיה משהו**" [ת/9 שורה 50]. הוא שאמרנו: התכוננו האחים לגרוע מכל, אך אין וודאות מוחלטת שתכנונו להוביל לכך. ער אני גם לכך שבחקירתו לא דייק הנאשם בכל דבריו - מצב דבריו, שעליו, בשלב זה, כבר אין חולקין. ואולם, מכל מקום, לא על גרסת הנאשם מתנהל הדיון, ועיקר הדיון הראיתי נסב על מישורים אחרים, וכאמור לעיל.

ז. עוד טענה באת כוח המאשימה, שהעובדה שלפגישה שנקבעה לא הביא עמו הנאשם את הסכום שציפה המתלונן לקבל כדי לשחרר את המכשיר, יש בה כדי ללמד על כך שידע הוא, ומן הסתם נערך, למפגש שעתיד היה להתדרדר לאלימות, באשר הכיצד יכול היה הנאשם לצפות שיחזיר לו המתלונן את המכשיר של אחיו, אם את התמורה לא הביא הנאשם. ובמילים פשוטות, אם במקום תמורה הביא עמו הנאשם דווקא סכין, אין זאת, נטען על ידי המאשימה,

שמלכתחילה היו כוונותיו אלימות. לא אכחד, קשה שלא להבין להיגיון שבטענות אלה, ועם זאת, ולמרות זאת, אינני בדעה שעל הפרק תמונת מצב שניתן לראותה כמבוססת ברמת וודאות שמעבר לכל ספק סביר. נוטה הדעת להערכה, שההיגיון היה מהאחים המתלהמים, מהם והלאה. הרוחות סערו. התכוננו הם, ללא ספק, להיתכנות שהאירוע יתדרדר, והערכה קודרת זו היתה נחלתם והיא אף היתה סבירה. ועם כל זאת, אם וככל שהיו הם מקבלים לידם את הנייד מהמתלונן, למשל לאחר ניסיון שכנוע, נושא שקיבל ביטוי בגרסת ההגנה, כנראה לא היו הם תוקפים: לא היתה להם עוד סיבה לכך. מטרת הפגישה היתה לחלץ את המכשיר, ולא לתקוף.

ח. נתון רלוונטי נוסף ורב חשיבות שיש בו כדי לתמוך, ולו גם במידת ידועה, בהנחה שהתדרדר האירוע - לא במישרין בעקבות תוכניותיו וכוונותיו של הנאשם, אלא מטעמים שמקורם במתלונן, הינו כי יודעים אנו, וגם זו עובדה מוסכמת, שבזירה היו, בסופו של דבר, שני סכינים. בהגינות הרבה אף ציינה באת כוח המאשימה בסיכומיה, שבשל אי הבהירות הראייתית בשאלה האם ומתי הוציא המתלונן את הסכין השנייה, סכין שככל הנראה הביא הוא לזירה, הנכון והצודק הוא להניח דווקא את ההנחה שלטובת הנאשם, שבשלב מסוים, כנראה בסמוך להתפרצות האירוע, כבר היתה הסכין שהביא המתלונן בחוץ וראה אותה הנאשם. ובהינתן שאכן כך, היינו לנו אירוע בו, אכן, תקף הנאשם את המתלונן, אך קיימת היתכנות שלא נעשה הדבר רק כהמשך לאותו תכנון מוקדם שמייחסת לו המאשימה אלא, לפחות חלקית, כתגובה לסכין שנכנסה לתמונה מהכיוון השני. אירוע שיוצא מכלל שליטה אינו בהכרח אירוע שניתן לייחס לו תכנון מוקדם ומוקפד. וגם אם, ובצדק, לא התאימו נסיבות אלה לטענה בדבר הגנה עצמית, יש בהן, לפחות, כדי להוסיף ולהעמיד בספק את משקלה של טענת התביעה בדבר תקיפה ופציעה המתבססות על תכנון מוקדם.

ט. לחלופין טענה המאשימה בשלהי סיכומיה, להתמשכות השלב הקריטי של האירוע, שלב הדקירות, כשלוש וחצי דקות. על פי התיעוד שנבחן על ידי, גם טיעון זה ניתן להבינו. אך ספק, אם ניתן לראות בה בסיס למסקנות לחובת הנאשם שמעבר לכל ספק.

י. ולאחר כל זאת, אין לבית המשפט אלא לתת ביטוי לתמונה הכללית ולמסקנות המתבקשות.

מתבססת, למיטב הערכתי, עמדת המאשימה, לא במעט על תחושתה המוצדקת שבפניה ראיות לאירוע חמור ביותר, ודי אם אשוב ואזכיר את כמות הדקירות, היקפן, נזקו של המתלונן, וכי לא היה מרחק רב ממצב בו נדקר היה המתלונן בליבו. ואולם, נדרש בית המשפט להקפדה, וחומרת האירוע לחוד, והשאלה האם ניתן לייחס לנאשם כוונה מיוחדת כדרישת סעיף 329 לחוק, לחוד. במעט דומה הדיון לזה שנערך בע"פ 1351/92, והגם שנסיבותיו, שונות היו, יש בו כדי לשקף מודעות של בית המשפט לכך, שלא תמיד ניתן להשליך מחומרת הפגיעה על טיב היסוד הנפשי, ומכאן גם על סעיף העבירה:-

לעניין סעיף ההרשעה, שקלנו בכובד ראש את טענת הפרקליטות המלומדת, שהפנתה את תשומת לבנו אל חומרת הפגיעה מבחינת סוג הסכין, מקום הפגיעה ועומק החדירה לגוף. לטענתה, פגיעה זו היא תוצאה מסתברת ממעשהו של המשיב, ואדם אחראי לתוצאות מסתברות כאלה. המעשה והתוצאה מלמדים על הכוונה, שלא יכלה להיות אחרת מאשר הרצון לגרום לחבלה חמורה... טענה זו של הפרקליטות המלומדת כבדת משקל היא, ורק לאחר לבטים לא מועטים ראינו לדחותה... " [ע"פ 1351/92 מדינת ישראל נ' יצחק כהן, פ"ד מ"ו (3) 631, 634].

מכאן, שלמרות ההיגיון בטענות המאשימה, ההנחה שהצטייד הנאשם בסכין בשל היתכנות סבירה להתדרדרות האירוע תוך שלקח בחשבון שיידרש לשימוש בסכין זו, מצויה גם היא במתחם הסבירות. די היה בכך שיסכים המתלונן להשיב לו את מכשיר הנייד, בין אם מפחד, ובין אם לאחר שהשתכנע מהבטחות שניתנו, ולא היינו מגיעים עד הלום. ולטעמי, לא מצב דברים זה הינו הבסיס להכרעה שיפוטית בדבר קיומה של כוונה מיוחדת.

6. סוף דבר

העבירות שביצע הנאשם, נזקן למתלונן היה רב מאד, וחומרתן - בהתאם. עם זאת, ככל שקיים ספק במישור היסוד הנפשי, יעמוד ספק זה לטובת הנאשם: בשים לב להקשר, אכן נערך הנאשם לאפשרות שבפניו אירוע אלים, אך אין וודאות שרצה בכך, ודי אם אציין, שתחילת האירוע בשיחה שקטה יחסית במכונית ולא בתקיפה, ועוד אוסיף, שמוסכם עתה, שהיו כנראה בזירה 2 סכינים, ואין להוציא מכלל אפשרות שמעשי הנאשם באו בתגובה לסכין שמקורה במתלונן.

כחוט השערה בין הנאשם לבין עבירה על סעיף 329, ועם זאת, לטעמי, הנכון הוא בנסיבות העניין, כי יורשע בעבירה על סעיף 333 בצירוף לסעיף 335 לחוק העונשין: חבלה חמורה בנסיבות מחמירות. וכך נפסק בזה.

ניתנה היום, ד' אדר תשע"ז , 02 מרץ 2017, במעמד הצדדים.

עו"ד פוליטי: בתיק קיימות נסיבות שראוי שיובאו בפני בית משפט באמצעות תסקיר. מצבו המשפחתי, הצרכים שלו כחלק מדמות האב במשפחה ששימשו כזרז וכמניע לאותה התערבות פסולה שלו בענייני אחיו, העדר עבר פלילי והעובדה שהוא בעצם נמצא עדיין בעת ביצוע העבירה בקבוצה שמכונה היום "בגירים צעירים". אנחנו מבקשים שהרקע שלו וכל שאר הדברים ששירות המבחן יכול לבדוק, אכן יגיעו לבית המשפט בצורת תסקיר.

עו"ד עציין: אין לנו התנגדות.

החלטה

1. הגם שנסיבות העניין גבוליות מבחינת ההצדקה לתסקיר, בהעדר התנגדות לא אמנע זאת.
2. שירות המבחן יכין תסקיר עונש.
3. לטיעונים לעונש לקראתם יוגש תסקיר כאמור ליום 8.5.2017 בשעה 13:00.

ניתנה היום, ד' אדר תשע"ז , 02 מרץ 2017, במעמד

הצדדים.

אלכסנדר רון, שופט